



**Міжнародний гуманітарний університет**  
**Факультет мистецтва і дизайну**  
**Кафедра музичного мистецтва та звукорежисури**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**Основи викладання естрадно-джазового співу**

<b>Галузь знань</b>	<u>02 «Культура і мистецтво»</u>
<b>Спеціальність</b>	<u>025 «Музичне мистецтво»</u>
<b>Назва освітньої програми</b>	<u>Музичне мистецтво</u>
<b>Рівень вищої освіти</b>	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

<b>Розробники і викладачі</b>	<b>Контактний тел.</b>	<b>E-mail</b>
ст. викладач кафедри музичного мистецтва та звукорежисури <b>Кравець Ніна Вячеславівна</b>	066-700-34-51	estradauniversitet@gmail.com

**Основи викладання естрадно-джазового співу** є однією з базових дисциплін у циклі професійної підготовки здобувачів курсу, на якому відбувається формування ерудиції, культури мислення і мотивації до професійної діяльності майбутнього соліста-вокаліста. Ґрунтується на оволодінні технологією навчання мистецтву естрадно-джазового співу на основі практичних знань, вмінь та навичок, на підставі яких буде збудована майбутня професійна діяльність. Задача дисципліни – вивчення методики (змісту, методів та форм) навчання співацькому мистецтву, використання теоретичних знань з історії та теорії виконавства, а також, співацьких навичок, здобутих на заняттях сольного та ансамблевого співу, інтеграція теоретичних знань та співацьких навичок впродовж оволодіння методикою навчання вокалу, формування практичного (виконавського та педагогічного) спрямування професійної підготовки.

Здобуваються розуміння витоків сучасного музичного мистецтва як культурного явища; накопичуються знання та уявлення з боку історичного підґрунтя музичної культури сучасності; формується розуміння структури жанрів та стилів. Крім цього, предмет сприяє розвиненню музичного світогляду, розвитку аналітичного мислення та знайомить з діяльністю видатних педагогів.

**Мета** дисципліни «Основи викладання естрадно-джазового співу» – підготовка високопрофесійного естрадно-джазового виконавця, який володіє практичними, теоретичними та методичними основами естрадно-джазового співу, оволодіння технологією та розумінням естрадно-джазового співу на основі практичних знань, вмінь та навичок. В межах курсу здобувачі ретроспективно вивчають історію виникнення та розвитку вокальних шкіл, у контексті їх еволюції, панорамного погляду на різноманіття стилів та напрямків. Формування основи практичних знань, вмінь та навичок, на підставі яких буде збудована майбутня професійна діяльність педагога-вокаліста. Вивчаючи курс «Основи викладання естрадно-джазового співу» здобувачі готують індивідуальні завдання за окремими темами, що цікавлять їх найбільше, виступаючи з відповідними доповідями, а також приймають участь в обговоренні усіх тем курсу. Задача дисципліни – знайомство та вивчення особливостей (змісту та форм); вивчення та аналіз джазових форм та їх встановлених стандартів; засвоєння освітніх методик з практики навчання мистецтву співу, включаючи використання Інтернет-ресурсів; вивчення тенденцій розвитку світового досвіду мистецтва у стилях та жанрах джазу, року, поп-музики, та різноманітних змішаних стилях; навчання співацькому мистецтву, використання теоретичних знань з історії стилів, а також, співацьких навичок, здобутих на заняттях сольного та ансамблевого співу, інтеграція теоретичних знань та співацьких навичок впродовж оволодіння мистецтвом імпровізації та композиції; формування практичного спрямування професійної підготовки.

**Передумови для вивчення дисципліни:** Сольний спів, Вокальний ансамбль, Основи гармонії, поліфонії та музичного аналізу, Ладове сольфеджіо, Ритмічне сольфеджіо, Історія сучасних музичних стилів. Даний курс є важливим компонентом у симбіозі з обов'язковими та вибірковими фаховими музичними дисциплінами.

## **2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

У процесі реалізації програми дисципліни «Основи викладання естрадно-джазового співу» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

### **Інтегральна компетентність**

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва та у виконавстві, що передбачає застосування певних знань та навичок у виконавської діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

### **Загальні компетентності (ЗК)**

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

### **Спеціальні (фахові) компетентності**

СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності та спроможність до її удосконалення через застосування різноманітних практичних методик.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності щодо створення художньої інтерпретації музичного твору, композиції та аранжування, звукорежисерського опрацювання звуку.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу у виконавській та викладацькій діяльності.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією у виконавській, та викладацькій роботі.

Навчальна дисципліна Основи викладання естрадно-джазового співу забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та звукорежисерських інтерпретацій.

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички у творчій практичній діяльності.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

### **Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною**

#### ***Знання:***

1. можливості ефективного використання у професійній діяльності знань у галузі історії, теорії музичного мистецтва та педагогіки;
2. інформаційних джерел, відображаючих досягнення сучасної педагогічної практики; принципів, методів та форм проведення уроку у виконавському класі (методики підготовки до уроку), основи методології аналізу проблемних ситуацій у сфері музично-педагогічної діяльності та способи їх вирішення; оволодіти необхідним комплексом загально педагогічних, психолого-педагогічних знань, уявлень в області музичної педагогіки, психології музичної діяльності;
3. знання та втілення джазових та естрадних традицій різних епох в сучасній музиці;
4. будова голосового апарату та основи користування ним у професійній діяльності, орієнтування у спеціальній літературі, володіння та користування професійними поняттями та термінологією; накопичування знань в галузі сучасних освітніх та інформаційних технологій.

#### ***Уміння:***

1. виявляти приховані та явні недоліки у співі, вивчати їх причинно-наслідкові зв'язки, знаходити правильні прийоми і способи виправлення голосових дефектів;
2. складати індивідуальні плани здобувачів, планувати індивідуальні та лекційні заняття;
3. володіти спеціальними прийомами та техніками естрадного та джазового співу, сольними та ансамблевими виконавськими традиціями.

#### ***Навички:***

1. аналізувати та розбирати на предмет критичного огляду процес викладання, проводити порівняльний аналіз різних викладацьких манер;
2. аналізувати окремі методичні посібники, учбові програми.

### **3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ**

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
8	240	56	56	128	3	5 - 6	Вибіркова

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	всього го	у тому числі					всього о	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<b>Модуль 1</b>													
<b>Змістовий модуль 1. Лекційно-практичний.</b>													
<b>III курс, V семестр</b>													
<b>Тема 1.</b> Що вивчає курс «основи викладання естрадно-джазового співу». Основні питання та зміст курсу.	12	4	4	-	-	4							
<b>Тема 2.</b> Історія виникнення світової вокальної школи.	12	4	4	-	-	4							
<b>Тема 3.</b> Естрадно-джазовий спів як жанр. Особливості методики викладання.	14	4	4	-	-	6							
<b>Тема 4.</b> Етапи формування вокальних навичок.	14	4	4	-	-	6							
<b>Тема 5.</b> Основи вокального дихання. Вправи як інструмент.	24	4	4	-	-	16							
<b>Тема 6.</b> Артикуляційний апарат. Вокальна дикція.	22	4	4	-	-	14							
<b>Тема 7.</b> Комплекс розспіву голосу.	22	4	4	-	-	14							
<b>Змістовий модуль 2. Лекційно-практичний. VI семестр</b>													
<b>Тема 8.</b> Класифікація голосів.	12	4	4	-	-	4							
<b>Тема 9.</b> Техніка співу та прийоми вокалу (атака звуку, згладжування та змішування регістрів).	18	4	4	-	-	10							
<b>Тема 10.</b> Особливості роботи з дитячим голосом (мутаційний період).	18	4	4	-	-	10							
<b>Тема 11.</b> Основні етапи роботи над вокальним твором.	18	4	4	-	-	10							
<b>Тема 12.</b> Основні вимоги до викладача сольного співу.	14	4	4	-	-	6							
<b>Тема 13.</b> Проведення практичних тренінгів для відпрацювання та закріплення методичних рекомендацій на основі моделювання уроку.	22	4	4	-	-	14							
<b>Тема 14.</b> Робота з мікрофоном. Студія звукозапису, етапи підготовки до роботи вихованця.	18	4	4	-	-	10							
<i>Всього за п'ятий семестр разом за змістовим модулем 1</i>	120	28	28	-	-	64							
<i>Всього за шостий семестр разом за змістовим модулем 2</i>	120	28	28	-	-	64							
Форма контролю – залік, екзамен													
Разом:													
	240	56	56	-	-	128							

## 5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують методичний матеріал, теми та питання курсу, основну та додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням он-лайн навчання на базі платформи Zoom. Практичні навички опрацьовуються за допомогою опрацювання конспектів лекцій та рекомендованої літератури. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення конспектів, рефератів, завдань, тощо, здобувачі отримують користуючись музичним обладнанням у класах для демонстрації виконаних завдань, та бібліотекою (у тому числі електронними ресурсами).

## 6. ЗАВДАННЯ ДО ЛЕКЦІЙНО-ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

### Теми занять за змістовим модулем №1 (V семестр)

№	Назва теми	Кількість годин
1	<b>Що вивчає курс «основи викладання естрадно-джазового співу». Основні питання та зміст курсу.</b> Поняття, структура і зміст дисципліни. Вокальна педагогіка	8
2	<b>Історія виникнення світової вокальної школи.</b> Поняття, зміст основних етапів утворення еталонної вокальної школи	8
3	<b>Естрадно-джазовий спів як жанр. Особливості методики викладання.</b> Жанр як поняття, Жанр популярної музики. Структура та зміст вокальної школи	8
4	<b>Етапи формування вокальних навичок.</b> Структура формування навичок вокаліста, вимоги до сформованих навичок.	8
5	<b>Основи вокального дихання. Вправи як інструмент.</b> Постановка дихання. Особливості вокального дихання	8
6	<b>Артикуляційний апарат. Вокальна дикція.</b> Будова артикуляційного апарату.	8
7	<b>Комплекс розспіву голосу.</b> Комплекс вправ, орієнтований на тонус вокального апарату: дикція, дихання, звуковидобування	8

### Теми лекційно-практичних занять за змістовим модулем №2 (VI семестр)

8	<b>Класифікація голосів.</b> Поняття класифікації голосів за гендерними ознаками, якісними(тембральними) показниками, теситурою.	8
9	<b>Техніка співу та прийоми вокалу (атака звуку, згладжування та змішування регістрів).</b> Основні види атаки звуку, приклади застосування на різностильових музичних зразках.	8
10	<b>Особливості роботи з дитячим голосом (мутаційний період).</b> Мутаційний період. Його ознаки, особливості дитячого голосового апарату. Гігієна голосу	8
11	<b>Основні етапи роботи над вокальним твором.</b> Змістовий план роботи над твором. Поетапне вивчення мелодії, тонального плану, поетичного тексту	8
12	<b>Основні вимоги до викладача сольного співу.</b> Що включають питання підготовки викладача до професійної діяльності	8

13	<b>Проведення практичних тренінгів для відпрацювання та закріплення методичних рекомендацій на основі моделювання уроку.</b> Форма уроку. Структура уроку, завдання та їх виконання з умовним учнем. Динаміка уроку.	8
14	<b>Робота з мікрофоном. Студія звукозапису, етапи підготовки до роботи вихованця.</b> Вокальний мікрофон. Його призначення та можливості. На що звертати уваго під час виконання.	8

## 7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Основи викладання естрадно-джазового співу» включаються:

1. Знайомство з навчальними ресурсами відповідно зазначених у програмі тем (включаючи перегляд та вивчення певної кількості рекомендованих аудіо та відеоматеріалів).
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді виконаних практичних робіт, опрацювання технічних вправ тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

### Тематика та завдання до самостійної підготовки.

№	Назва теми	Кількість годин
1	<b>Що вивчає курс «основи викладання естрадно-джазового співу». Основні питання та зміст курсу.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	4
2	<b>Історія виникнення світової вокальної школи.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	4
3	<b>Естрадно-джазовий спів як жанр. Особливості методики викладання.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	6
4	<b>Етапи формування вокальних навичок.</b> Основні поняття. Експонування навичок	6
5	<b>Основи вокального дихання. Вправи як інструмент.</b> Основні поняття. Експонування навичок	16
6	<b>Артикуляційний апарат. Вокальна дикція.</b> Основні поняття. Експонування навичок	14
7	<b>Комплекс розпіву голосу.</b> Експонування навичок (демонстрація)	14
8	<b>Класифікація голосів.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	4

9	<b>Техніка співу та прийоми вокалу (атака звуку, згладжування та змішування регістрів).</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді, експонування навичок	10
10	<b>Особливості роботи з дитячим голосом (мутаційний період).</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	10
11	<b>Основні етапи роботи над вокальним твором.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді.	10
12	<b>Основні вимоги до викладача сольного співу.</b> Основні поняття. Підготовка усної відповіді	6
13	<b>Проведення практичних тренінгів для відпрацювання та закріплення методичних рекомендацій на основі моделювання уроку.</b> Основні поняття. Експонування навичок (демонстрація)	14
14	<b>Робота з мікрофоном. Студія звукозапису, етапи підготовки до роботи вихованця.</b> Експонування навичок	10
всього		128

## 8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
<b>поточний контроль</b> , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	<b>50%</b>
<b>підсумковий контроль</b> , який здійснюється у ході проведення екзамену (заліку).	<b>50%</b>

<b>Методи діагностики знань (контролю)</b>	прослуховування; демонстрація навичок, усне пояснення, індивідуальне прослуховування; робота у групах; ансамблева гра, виконання практичних завдань, екзамен (залік)
--------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

### Питання до екзамену (заліку)

1. Історія виникнення світової вокальної школи.
2. Роль вокального педагога.
3. Етапи формування вокальних навичок.
4. Розспів. Комплекс вокального розспіву.
5. Вокальний слух, його природа. Розвиток вокального слуху.
6. Діагностика вокальних здібностей дитини та їх розвиток у процесі виховання.
7. Гігієна голосу. Хвороби голосового апарату.
8. Артикуляційний апарат, його роль у співі.

9. Виконавство. Етапи підготовки до публічного виступу.
10. Що вивчає курс «Основи викладання естрадно-джазового співу».
11. Техніка співу. Прийоми вокалу.
12. Етапи формування голосу. Мутаційний період.
13. Класифікація вокальних голосів.
14. Методи вдосконалення ритміки.
15. Методи проведення уроку. Форми контролю.
16. Три манери співу. Надати характеристику.
17. Типи дихання при співі. Методичні поради до постановки вокального дихання.
18. Музичні та сценічні засоби виразності.
19. Еволюція естрадного жанру. Стилї сучасної музики.
20. Будова голосового апарату. Особливості дитячого голосового апарату.
21. Історія професійної вокальної школи. Перші підручники.
22. Співоча атака, її види.
23. Вокальна педагогіка та вокальна методика. Основні задачі, функції та цілі.
24. Мікрофон. Типи та види.
25. Вокально-дихальний процес. Опора дихання та звуку.
26. Методи роботи над вокальними вправами.
27. Діапазон та реєстри співацького голосу.
28. Фахові компетенції та специфіка діяльності викладача сольного співу.
29. Співацька позиція.

### **9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ**

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
<b>Види роботи</b>	<b>Планові терміни виконання</b>	<b>Форми контролю та звітності</b>	<b>Максимальний відсоток оцінювання</b>
<b>Систематичність і активність роботи на лекційних та практичних заняттях</b>			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	<b>25</b>
<b>Виконання завдань для самостійного опрацювання</b>			



1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР <sup>1</sup> , перевірка засвоєного матеріалу, тощо	<b>10</b>
<b>Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)</b>			
1.3. Підготовка індивідуальних практичних завдань за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення та аналіз матеріалів виконаних завдань	<b>15</b>
<b>Разом балів за поточний контроль</b>			<b>50</b>
<b>Підсумковий контроль екзамен / залік</b>			<b>50</b>
<b>Всього балів</b>			<b>100</b>

## 10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував практичні завдання за заданою тематикою, проявляє активність і творчий підхід у навчанні;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, понять, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, має виконані практичні завдання, демонструє навички за заданою тематикою, проявляє активність і творчий підхід у навчанні;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного та практичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних понять, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність виконаних практичних завдань, та активність у навчанні;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність виконаних практичних завдань;

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює інтуїтивно, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, здатний частково демонструвати професійні навички, має частково виконані практичні завдання до самостійної роботи;

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

<sup>1</sup> Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

**Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами**

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	відмінно	зараховано
82-89 ( 8-9)	B	добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	
1-34 (2)	F		

## 11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна

1. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник. К. : ЗАТ “Віпол”, 2007. 174 с.
2. Антонюк В. Українська вокальна школа етнокультурологічний аспект. [монографія : 2-ге вид.] - К. : Українська ідея, 2001. - 144 с.
3. Антонюк В.Г. Постановка голосу: навчальний посібник для здобувачів вищих музичних навчальних закладів. Київ : Українська ідея, 2000. - 68с.
4. Коломієць О.М. Хорознавство : навчальний посібник. К.: Либідь, 2001. - 29 с.

### Допоміжна

1. “The Real Little Classical Fake Book” (ISBN 0-7935-1668-4 ©□1992 by Hal Leonard Publishing Corporation)
2. “Great Gig Book Full”. (ISBN 0-3674-47778-2 ©□1990 by SheetMusic)
3. “The BIG BOOK Of Soul” (ISBN 0-634-03346-8 ©□ 1996 by Hal Leonard Publishing Corp.)
4. “The ALL-Jazz Real Book” (ISBN 1-883217-14-8 ©□ 2001 Sher Music Co.)
5. “The Standards Real Book” (ISBN 1-88137-09-1 ©□ 2000 Sher Music Co)
6. “Real Jazz Book” (ISBN 0-7935-1668-4 ©□1992 by Hal Leonard Publishing Co.)
7. “100 Jazz & Blues Greats (ISBN 0-7119-1200-9 ©□1987by Wise Publications.)